

шкільну підкомісію, до якої було запрошено М. С. Грушевського та І. М. Стешенка. Завданням підкомісії було здійснення українізації школи ім. С.Ф. Грушевського, а також інших міських шкіл, які будуть призначені для цієї мети.

Ще на установчих зборах Товариства шкільної освіти І. Стешенко поставив питання про необхідність скликання Всеукраїнського вчительського з'їзду, який і відбувся 5-6 квітня 1917 р. в залі Педагогічного музею. На з'їзд прибуло більше 500 делегатів від учителів початкових, середніх і вищих навчальних закладів майже з усіх губерній України. І. М. Стешенко був на ньому товаришем голови. На з'їзді була розроблена програма українізації вищих початкових шкіл, ухвалена постанова про ліквідацію багатоступеневості шкіл і створення єдиної початкової школи. Велика увага була приділена проблемі українізації середньої і вищої освіти. Для виконання постанов І Всеукраїнського вчительського з'їзду щодо українізації школи, Товариство шкільної освіти взяло на себе справу забезпечення шкіл українськими підручниками і вчителями. І. Стешенко залучив до цієї роботи кращих представників наукової і художньої інтелігенції, таких як С. Черкасенко, К. Стеценко, І. Огієнко та багатьох інших. Товариство шкільної освіти взяло на себе забезпечення лекторами повітових вчительських курсів. У травні 1917 р. були проведені інструкторські курси в Києві, на яких історію української літератури викладав голова Товариства І. М. Стешенко.

У липні 1917 р. І. Стешенко став членом київського товариства «Просвіта», яке незабаром перетворилося на центр відродження просвітянського руху. Як генеральний секретар освіти він постійно піклувався про зв'язок секретарства освіти з товариствами «Просвіта» і надання їм допомоги і підтримки. Він брав безпосередню участь у лекційній роботі та театральних виставах, які влаштовувало товариство «Просвіта» у Києві.

Таким чином, на початку Української революції І. М. Стешенко взяв активну участь у процесі організації Центральної ради, став членом її шкільної та редакційної комісій. Він був одним із засновників Товариства шкільної освіти, яке взяло на себе роль безпосереднього центру становлення національної системи освіти. Під керівництвом І. М. Стешенка воно започаткувало відродження української школи, його діяльність була спрямована на забезпечення рідної школи українськими підручниками і вчителями.

Кротченко Дарина
Науковий керівник – канд. істор. наук, проф. Воронянський О.В.
Державний біотехнологічний університет

ПОНЯТТЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Для уточнення сутності словосполучення «національна безпека» представляється доцільним розглянути його етимологічний зміст, шляхи

включення значеннєвих моментів зазначеного поняття в соціально-філософське й політико-правове поле, його значення в сучасних умовах.

Слово «національний» є похідним від латинського терміну «нація», буквально «natio — народ». В українській літературній мові термін «нація» тлумачиться, здебільшого, як синонім слів країна, держава. З урахуванням цього змісту він використовується й у вітчизняному лексиконі міжнародного права. Двоїкий зміст терміну «нація» передає і відповідні етимологічні відтінки похідному від нього терміну «національний». Він може характеризувати явище, що відноситься до суспільно-політичного життя нації, а також вказувати на відмінні риси і властивості, що виражають характер нації, її своєрідність та індивідуальність, у тому числі й те, що вона має певний автономний суспільно-політичний устрій. У цьому випадку термін «національний» виступає практично синонімом до слова «державний». З огляду на те, що в даний час частка держави в економіці та в інших сферах життєдіяльності людини й суспільства безупинно скорочується, необхідним і правомірним є використання терміну «національна безпека».

Таким чином, виходячи з вищесказаного, словосполучення «національна безпека», на нашу думку, може тлумачитися як:

а) безпека народу, нації, тобто населення країни, в тому числі, як моноетносу, так і багатонаціонального народу, коли представники різних національностей виступають як співгромадяни;

б) безпека суспільства, тобто сукупності людей, об'єднаних історично обумовленими умовами спільної життєдіяльності; в) безпека держави, тобто організаційно-правової форми об'єднання народів, нації, що є засобом ведення спільних справ.

Між цими трьома елементами політичної системи у вигляді народу, суспільства й держави можливі як гармонійні відносини, так і неузгодженість інтересів, обумовлені характером пропонованих взаємних вимог. Це неминуче впливає на їхню безпеку. Складність для України полягає в тому, що її населення можна вважати багатонаціональним, і в силу цього є сенс вести мову про єдину націю як сукупність народів, етносів, які населяють територію країни, а також про певну форму державного життя, власну політичну систему, що має свої елементи — народ, суспільство і державу. Це неминуче породжує певні протиріччя інтересів суб'єктів національної безпеки. У цих випадках виникають такі соціально-політичні феномени, як «конституційна безпека», «регіональна безпека», «соціальна безпека», «зовнішня безпека», «внутрішня безпека» тощо, які, крім свого буття, мають суперечливі тлумачення в науковій літературі. Держава в даному випадку призначена врегульовувати різного роду конфлікти.

Таким чином, під національною безпекою ми будемо розуміти показник здатності суспільства й держави, що захищають національні інтереси самостійно чи разом з іншими дружніми країнами (народами, націями), стримувати або усувати внутрішні й зовнішні загрози національному

суверенітету, територіальній цілісності, соціальному ладу, економічному розвитку, іншим важливим елементам духовної й матеріальної життєдіяльності; ступінь захищеності інтересів особистості, суспільства й держави від зовнішніх та внутрішніх загроз. Забезпеченню національної безпеки сприяє миролюбний характер взаємовідносин держави (народу, нації) з іншими державами (народами, націями). Зміцнення національної безпеки полягає в створенні умов, необхідних для надійного захисту інтересів держави і нації й успішне вирішення політичних, економічних, соціальних та інших завдань, які стоять перед ними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронянський О. В., Зайончковський Ю. В. Політична філософія в умовах кризи традиційної методології: глухий кут чи гносеологічний прорив // Гуманітарний часопис. – 2018. – №. 3. – С. 39-51.
2. Kobelieva D., Moisieiva N., Omelchenko H. Capitalism and modern society in the historical and philosophical concept of YN Harari. – 2020.
3. Lohvynenko Y. S. Історія держави і права України: практикум. – 2017.
4. Моїсєєва Н. І., Омельченко Г. Ю. Комунікаційна діяльність в структурі соціально-комунікаційного знання. – 2017.
5. Пилипенко С. Г. Модуси сучасної культури в інформаційному просторі / С. Г. Пилипенко // Сучасне суспільство. — 2013. — Випуск 1. — С. 120–128.
6. Voronyansky O. Systemic risks of destabilization of social systems of post-industrial society in the context of economic crisis and war. – 2022.

Макаренко Анастасія Сергіївна
Науковий керівник – канд. істор. наук, доц. Чернікова І.В.
Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ: ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Громадянське суспільство – це сфера взаємодії, спілкування та самоврядування індивідів на основі добровільно сформованих асоціацій.

Особливості становлення громадянського суспільства в Україні у часи її незалежності є актуальною проблемою для нашої держави. Саме активність та розвиток громадських організацій та їх завзята діяльність спричинили розпад комуністичної системи та сприяли відродженню незалежності країни. Становлення громадянського суспільства в незалежній Україні відбувалося в три періоди.

Перший почався з 1991 р. проголошенням Акту незалежності України. З цього моменту паралельно відбувалося відродження громадського життя й зароджувались різні погляди у суспільстві – плюралізм. Це був початковий етап